

Provfiske av gädda kring Aspöja maj 2023

Rapport med resultat och reflexioner.

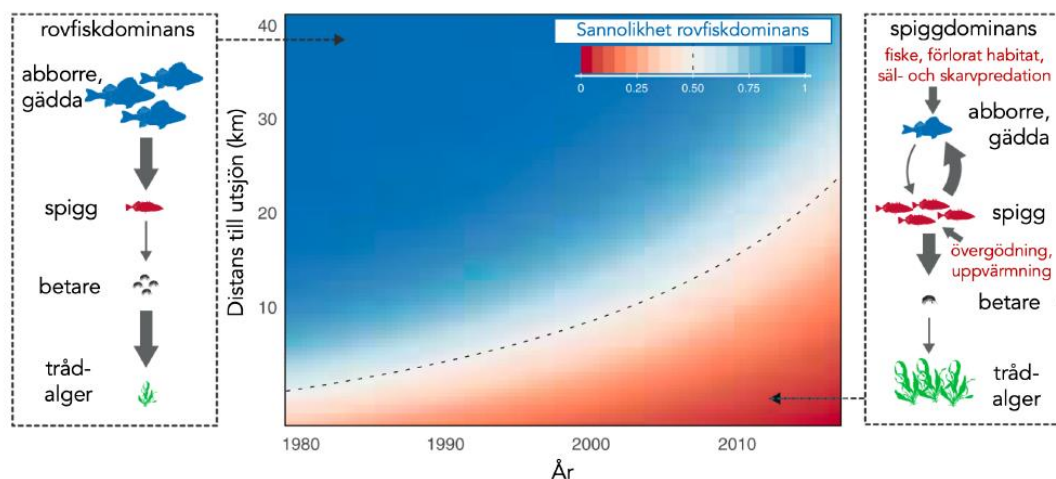
Aspöja oktober 2023. Sten-Åke Carlsson, sac@swedenviro.se i samarbete med medlemmarna i Föreningen Aspöja spiggfiske

Bakgrund

Föreningen Aspöja spiggfiskeförening driver sedan ett par år projekt för att minska spiggens dominans av de grunda vattenområdena kring Aspöja.

Det har skett en långsam förändring av vattenkvaliteten i dessa områden från 1970-talet till idag. Olika fiskarter har reducerats till bråkdelar av 1970-80-talens bestånd till idag. Samtidigt har mängden fintrådiga alger ökat och vattnen har blivit grumligare.

Föreningens analys om orsaken till förändringarna bygger på de senare årens forskning vid SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet) och SU (Stockholms universitet) som lett fram till den sk Spiggvågen se figur 1.

Figur 1: Spiggvågen efter Eklöf et al 2020.

Den första ansökan som föreningen gjorde, hade fokus på att utveckla metoder att fiska spigg för att reducera bestånden för att ge möjlighet att öka rovfiskbeståndet. Det beviljades dock inget stöd.

Då kom idéer upp om att bygga gäddvätmarker för att öka gäddbeståndet för att i stället på så sätt stödja bestånden av rovfisk.

Föreningen har utifrån ansökan beviljats LOVA bidrag (dnr: 501-19266-2022) för projektering av tre gäddvätmarker två på Aspöja och en på Birkö. I stödet ingår att göra provfisken med ryssjor i maj och med elfiske under hösten. Denna rapport avser ryssjefisket i maj.

Gruppen som fiskat domineras av yrkesfiskare med lång erfarenhet av yrkesfiske i området.

Innan start var det lite hopp om ett större antal gäddor. Ett historiskt perspektiv på fångst gav resultaten av provfisken av gädda kring Birkö 1987-2019 – se tabell 1.

Tabell 1: Provfiske av gädda från 1987 – 2019 kring Birkö på uppdrag av Kustvattenlaboratoriet nuvarande SLU. Fisket genomfördes av Björn och Bo Aronsson, Birkö.

År	Antal	Medelvikt (g)	År	Antal	Medelvikt (g)
1987	157	1089	2000	212	1633
1988	165	-	2001	245	1565
1989	202	-	2002	50	1187
1990	202	1392	2003	48	1348
1991	222	1250	2004	50	1092
1992	221	1287	2005	50	1385
1993	221	1372	2006	51	1628
1994	481	1102	2007	50	1324
1995	501	1177	2008	50	1332
1996	265	1297	2018	33	1360
1997	257	1519	2019	34	1324
1998	274	1546			
1999	159	1630			

Detta fiske gjordes för Kustvattenlaboratoriet senare SLU för att jämföra tillväxten hos gäddan mellan två områden i kusten och Mälaren relaterat till den temperaturökning som skett. Från 2002 har ekonomin i projektet begränsat fångsten. Gäddfisket i detta projekt bedrevs samma tid och med i stort sett samma redskap som i detta provfiske. Man fiskade södra delen av vårt norra område och hela östra området i kartan figur 2.

Sett i relation till dessa provfisken visar resultatet av föreningens provfiske 2023 på en katastrofal försämring i gäddbeståndet (tabell 2).

Björn och Bo Aronsson på Birkö ser tillbaka och menar att den stora nergången i gäddbeståndet skedde under några år ca 2015 när sälen i brist på mat kring sälbådorna i yttersta skärgården kom in och levde på gädda kombinerat med ett intensivt fritidsfiske under lekperioden när man fyllde frysboxarna i uthyrningsstugorna för att ta med sig hem i Sverige och utomlands. Idag är sälen tillbaka vid sälbådorna.

Fiskeplatser och redskap vid provfisket

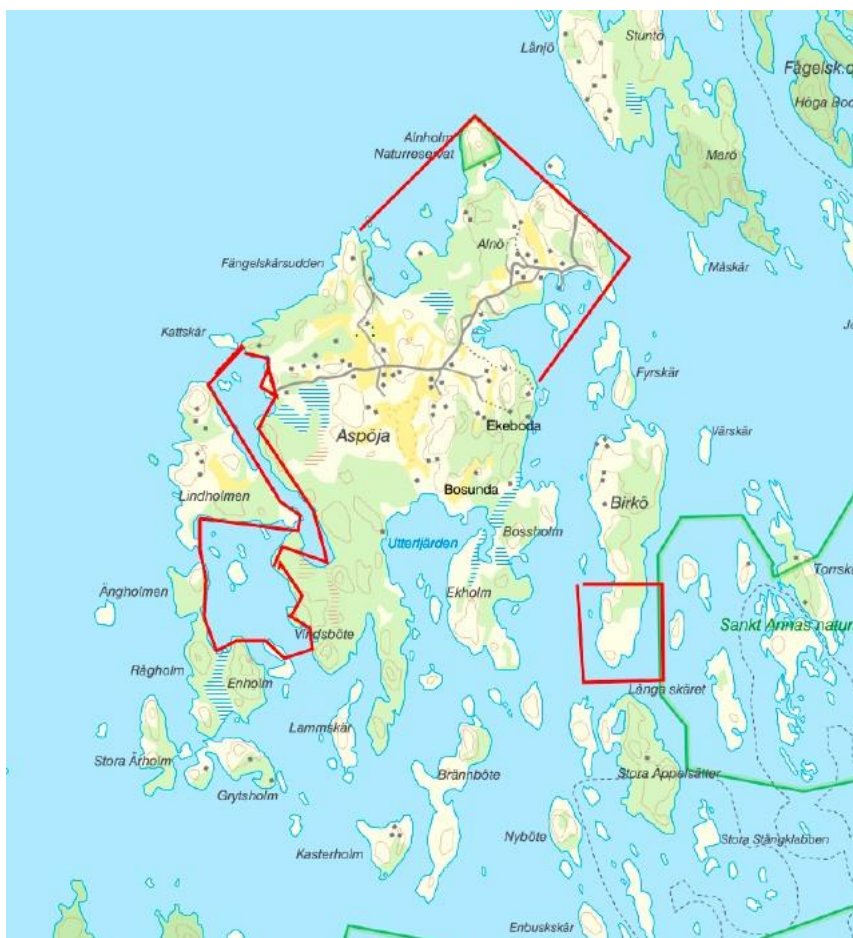
Provfisket var delat i tre områden – se figur 2:

Norr – kring Alnö (Fiskare: Kauko Lindstedt och Olle Skärlund)

Väst – mellan Aspöja och Lindholm mfl öar i väst (Fiskare: Gunnar Sandell och Sören Berglund)

Öster – kring södra Birkö (Fiskare: Björn och Bo Aronsson)

Även andra från föreningen har deltagit i provfisket.

Figur 2: Karta över de tre fiskeområdena

Länstyrelsen gav undantag för krav på maskstorlek i ryssjorna.

Ryssjorna i öster hade följande utseende:

1. Landarm 15 m, minsta maskstorlek 12 mm. Djup 3 m
2. Landarm 10 m, minsta maskstorlek 60 mm. Djup 0,8 m
3. Landarm 5 m, minsta maskstorlek 18 mm. Djup 0,6 m

I väster var det följande ryssjor:

- 1 Landarm 10 m, minsta maskstorlek 32 mm. Djup 0,9 m
- 2 Landarm 5 m, minsta maskstorlek 18 mm. Djup 0,6 m
- 3 Landarm 5 m, minsta maskstorlek 18 mm. Djup 0,6 m

I norr var det följande ryssjor:

- 1 Landarm 8,5 m, minsta maskstorlek 18 mm. Djup 0,65 m
- 2 Landarm 9 m, minsta maskstorlek 20 mm. Djup 0,6 m
- 3 Landarm 10 m, minsta maskstorlek 18 mm. Djup 0,8 m

Resultat från provfisket

Fisket inleddes den 18 april och pågick till den 20 maj. Vattentemperaturen var 5-7 grader i början och 12 -14 grader vid slutet. Temperaturen svängde mycket under perioden.

Hela fisket dag för dag redovisas i en Excel fil som bifogas detta dokument. där även bifångster visas, och en sammanfattning finns i tabell 2 där även det intressanta fyndet av Smörbult redovisas.

Sannolikt beroende på maskstorleken i ryssjorna blev fångsten av 110 svartmunnad smörbult en stor överraskning. Arten tycks ha etablerat sig i området. Man kan fråga sig vad det innebär för balansen i ekosystemet? Artens ekologi liknar spiggens i flera avseenden bl a födoval och bobyggandet.

Samtidigt med provfisket arbetade Kenneth Karlsson på Lilla Rimmö med kläckning av gäddrom. En av våra medlemmar assisterade honom med kramning. En gäddhona som kramades på Lilla Rimmö blev seden igenkänd i fisket på Aspöja norra vilket indikerar rätt stora rörelser (det är ca 8 km mellan de två platserna).

Tabell 2: Sammanfattning av provfisket april/maj 2023

Lovaprojekt - Aspöja spiggfiskeförening

Antalet fångade gäddor vid provfiske 2023-04-20-05-20

Summa (medellängd)	Gädda (hane)	Gädda (hona)	SM Smörbult
Aspöja/Lindholm	2 (50 cm)	5 (71 cm)	23
Aspöja norr	3 (56 cm)	7 (67 cm)	66
Birkö	9 (51 cm)	12 (61 cm)	21
totalt	14(52 cm)	24 (65 cm)	110

Endast en gädda var mindre än 35-40 cm. Det är oroande kunskap. De saknas alltså en till två generationer som konsumerats av spigg? skarv? häger? kannibalism?.....

En intressant iakttagelse som gjorts av yrkesfiskarna är att mängden småabborre ökat medan stor abborre är sällsynt.

Slutsatser

Gäddfisket visar att det finns lekande gäddor i de utpekade områdena även om antalet utgör en försvinnande liten del av det bestånd som tidigare funnits i området. Det är oroande att det saknas mindre gäddor.

Det ska alltså finnas möjlighet att bättra på beståndet genom att anlägga gäddvåtmarker, vilket i sin tur bör kunna minska mängden spigg till fördel för vattenkvaliteten.

Våtmarkerna kommer enligt vår våtmarkskonsult sannolikt även att gynna abborren som kan söka sig upp via de vandringsvägar som planeras in till våtmarkerna i norr och väst.

Bilaga: Exceldokument (Rapport provfiske gädda Lova 2023.xlsx) med detaljerad redovisning av provfisket